

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an

9 cor. 1/4 4.50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane

1/2 an 12 cor. 1/4 an

6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unității”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Dela Blaj la Prislop.

Dr. Ioan Coltor.

Ziua de 21 Maiu a fost pentru Blajul nostru o zi de sărbătoare, care își va lăsa urma scrisă cu slove mari în paginile istoriei noastre contemporane. Episcopul Dr. Valeriu Traian Frențiu, cu concesiunea metropolitului, a dus de aici vechea icoană a Vergurei dela Prislop și drumul îl face în procesie solemnă, tot pe jos, din sat în sat.

În vremile noastre mai proaspete este acesta primul caz, când un vlădică se coboară atât de mult și supunându-se greutăților unui drum binișor mai lung de 100 km., însoțit de mulțime mare de popor, duce în alaiu un chip sfânt, sub umbra căruia își așază trăinicia diecezei. Pare că vedem reîmprespetându-se într'un frumos caleidoscop felul de gândire al primilor episcopi ai bisericii unite, dintre cari unul își lăsa viața, departe de reședință, sub povara vizitațiilor canonice, un al doilea își frângea cărja arhierescă din pricina precutezatei îndrăsneli, ce a avut, cutrerând Ardealul, ca să-și întărească turma în credință și un al treilea, mai curând decât aceștia în păstorire, bătea, pe jos și el, calea din Maramurăș în țara Oltului, ca să se instaleze cu mai multă vrednicie în scaunul vlădicesc al Făgărașului. Cu adevărat vremuri reînviată, cu adevărat amintiri trăite încă odată...

Vor fi însă poate unii, cari vor surâde cu multă bunăvoință la toate aceste și vor afla de sigur argumente apodictice, cari să ne dovedească pe deplin, că altele sunt lipsurile vieții noastre de azi, cari nu se pot îndestuli cu cheltuiala zădarnică a unei osteneți de-un drum făcut fără nici un rost.

Dar aceste spirite *moderne* au uitat, că în psihologia omenimei lucrurile, cari la aparență sunt mici, au norocul să pornească marile curente de regenerare și de viață și că învierea nici când nu răsare, decât din întunerecul mormântului, au uitat, că *noi vrem o credință*, care niciodată nu isbucnește atât de vie, ca și atunci, când vezi, că cel ce ți-o propovăduiește este înflăcărat de văpaia ei. Procesiunea dela Blaj la Prislop a dovedit limpede afirmările aceste. În capela metropolitană, unde era expusă icoana Fecioarei Maria, din zorii zilei până seara târziu curgeau credincioșii să se închine. Iar când a plecat convoiul spre Prislop, ferbea Blajul și toate satele din jurul lui, binecă vremea era ploioasă și drumul tinos.

Era o priveliște admirabilă, ce o oferea mulțimea aceea mare de credincioși din toate clasele societății, mergând în ordine deplină și însoțind cu multă credință icoana aceasta, dela care își lua rămas bun. Fetele din internat împrăstiau flori înaintea sfântului chip și femei din popor și doamne din elită împărțeau între ele crenguțe și frunze, cari s'au atins de icoana Preasfintei. Poate prin mintea multora a trecut atunci un gând ca o săgeată dure-roasă: a fost cu noi și n'am știut să o prețuim cum se cădea, poate ne-a apărut de multe rele, fără să ne fi gândit la ea și acum ne lasă, că nu am fost vrednici să rămână cu noi...

Icoana aceasta, careia se închina cuviosul Petru Pavel Aron, pe care o păzea postelnicul Rednic, grijită sub zăvor de Șuluț și de Vancea, a avut darul să sfideze egoismul unei generații, ce nu mai crede și să arete, că sufletul mare a maselor nu convine cu modul de vedere al unora, cari nu voiesc să

știe nici de spiritui tradițional al bisericii noastre, nici de necețitatea premenirii sufletești individuale, nici de vorbele sfintei Scripturi, care zice, că începutul înțelepciunii este frica Domnului. Ei voesc să slujască neamului lor urmând un drum necunoscut de părinții lor, voiesc să separeze cât mai mult dragostea neamului de dragostea lui Dumnezeu și în toate furtunile, cari ne zgudue astăzi, pe aceștia nu-i vom vedea nici-odată făcându-și cu smerenie cruce la icoana Precuratei; ei au alte credințe, ei se închină la alte altare...

Și tocmai de aceea a fost de lipsă, ca un arhieru, cu cărja vlădicească în mână, să arete falsitatea concepției lor și să învedereze, că grosul poporului românesc judecă altmintreni și că arhieriei noastre înțeleg rostul acestei judecări practice a celor mici, cari în „naivitatea lor copilărească” sunt încă în stare să se însuflețească de *triumful — Maicii Domnului...*

Aceste inimi naive și simple vor apreția acest moment sărbătoresc din istoria subobscură a Vergurei Prislopului și cu siguranță vor ști *rezista mai cu tărie ispitelor pocăite*, de-a smulge crucele din biserici și chipurile sfinte din casele și din inimile lor. Moralul lor s'a ridicat nespuse de mult, văzând un vlădică însoțind pe jos, drum lung și greu, icoana sfântă a Vergurei Maria.

Transportarea icoanei Maicii Domnului la Mănăstirea de Prislop.

Dieceza de Lugoj, poate fi veselă, căci mănăstirea Prislopului restaurată, va reprimi vechea ei podoabă, dela jumătatea veacului al XVIII-lea.

P. S. Sa Episcopul Valeriu al Lugojului a sosit la Blaj eri Marți, cu accelerația de 6.20 seara, fiind întâmpinat încă la

gara din Teiuș de un număr de prietini din Blaj. La gara de aici îl așteptau preoții din dieceză, cari au grăbit să-l întovărășască pe el. Sa în procesiunea spre mănăstirea Prislopului.

A intrat în oraș, cu trăsura Cărtii, trăgând la castelul metropolitan, între sunetele clopotelor dela biserica catedrală.

Cu Episcopul au venit mai mulți preoți diecezani, dintre cari am remarcat pe G. Muntean, protopopul Torontalului, Romul Raca, asesor conz. și preot în Bouțari, Măcser, preot în Bouțari sup. Crișan, preot în Cudjir, Alexandru Pop din Belotinți etc.

P. S. Sa a pontificat în Catedrală, liturghia de Miercuri azistat de membri de ai Capitlului metropolitan și de preoții diecezei din Lugoj.

Vremea nu era indeajuns de favorabilă. Plouase de cu seară și peste noapte. O ploaie subțire toamnă, se strecura și dimineața. Cu toate aceste Catedrala a fost plină de lume, cum n'am obișnuit să vedem, decât cu prilejul sărbătorilor mari. Au azistat elevii dela toate institutele noastre de învățământ din loc, și foarte numeroși credincioși; rezponzorii le-a executat, cu precizie, corul teologilor.

Serviciul divin s'a terminat după opt ore. Icoana Maicii Domnului era pusă pe masa din mijlocul bisericii, împodobită cu flori, împrejmuită de sutele de credincioși, cari se înghesuiau, să o atingă cu buzele.

Icoana făcătoare de minuni a fost adusă dela mănăstirea Prislopului la Blaj în anul 1762, când generalul Bucow dădu ordin, ca să se distrugă mănăstirea, iar averea ei să se predea episcopului Petru Paul Aron.

Acestei icoane îi atribuia mântuirea sa episcopul Paul Aron, care făcând în 13 Februarie 1759 vizitație canonică în comuna Galați lângă Pui, fu atăcat de calvini, dintre

cari unul cu numele Mara voi să împuște pe episcop, care pe când acei nelegiuit încerca să-și sloboadă pușca, își îndrepta ruga sa către icoana dela Prislop și cu ajutorul Preasfintei Fecioare scăpă cu viață. Despre aceasta icoană întăreau cu jurământ călugării acelei mănăstiri, cumcă o ar fi văzut lăcrămând. Iar după ce a fost dusă la Blaj și așezată în capela seminarului, acum biserica Cărtii metropolitane, încă a lăcrămat, la moartea episcopului Aron, precum se adevărește prin mărturisirea mai multora.

Icoana are înălțimea de 83 cm. și lățimea 62 cm. iar tâmpla are o lungime de 86 și lățimea de 67 cm., ușa de sticlă care se poate deschide, în front pe margini jur împrejur sunt 33 icoane. Icoana e pictată pe lemn și are deasupra următoarea inscripție:

„Aceste sfințe și dzești icoane și tâmplă de sus până jos pe cum se vede s'a zugrăvit cu toată osârdia și osteneala eromonachului Varlaam Toplița împreună și Ioan Dascălul sin Erei Balint, Idita Miclăuș creștine.“

Dedesupt.

O Fecioară prealăudată,
Tu ești maică adevărată,
Că ții în sfințele tale brațe
Pe fiul din Sf. Troiță
Pe acela maică l'ai născut
Și fecioară curată ai rămănut
Ești de Dumnezeu născătoare
Și lumii folositoare.

Pe marginea dedesupt.

Leat 7260 și fiind zugrav Ioan otvel
Ocna și Mihail Ucenic S. M. Prislop.

Pe marginea dinstânga.

Prorocii: Moisi, Iacobi, Nanu, Isaie,
Gedeon și Malachie.

Pe marginea deadreapta.

Prorocii: Ayram, Sorfonie, Aggia, Irimie,
Amon, Zaharie.

Procesiunea a pornit din catedrală la orele 9° 20' condusă fiind de însuș P. S. Sa Episcopul Valeriu, preoții diecezei de Lugoj, protopopul și căpelanul Blajului.

În frunte erau elevii gimnaziali, urmând apoi fetițele din internat, elevii institutului pedagogic, clericii.

Icoana era purtată pe umeri de patru preoți, între cântările corului.

Poporul se îngrămădea în număr tot mai mare cu toate-că ploaia urma să-și cearnă șuruițele ei subțiri de apă.

La margina Blaj-satului, credincioșii din Ciufud se alăturară convoiului, în frunte cu preotul lor, în odăjdii iar pe culmile dealurilor, la margina drumului îl așteaptă satele învecinate cu preoții în frunte.

Iarăși moșia dela Jimborul mare. Am amintit mai dăunazi de o proprietate mare, din comitatul Clujului, care încărcată de datorii a ajuns la licitație. Cei interesați văzând, că în criza aceasta nu vor căpăta așa ușor bani, au oferit-o ministrului de agricultură, ca să o cumpere pe seama la trei comune din apropiere, mai ales, că acelea nu au loc de pășunat și au fost aplicate a cumpăra moșia, dacă ministrul le dă un împrumut favorabil. Creditorii au exoperat și aceasta, iar guvernul a tratat chestia împrumutului cu banca altruistă din Budapesta, care s'a angajat a licvida sumele necesare. Atunci alții de aproape interesați au dat alarma și au pus în mișcare aparatul oficios, sub pretext că o moșie ungurească ajunge în mâni românești. Foile ardelene au scris împotriva, în congregația din Cluj s'a făcut interpelare și împotriva ratificării contractului s'a dat recurs la minister. Acum se anunță, că ministerul a acceptat motivele naționale aduse „adecă de a nu da românii

FOIȚA.

Săptămâna Patimilor.

Când sosi Dumineca Floriilor părintele Visarion răsuffă mai ușurat: numai trei zile avea să spovedească încă. Din săptămâna a treia a Paresemilor a înghețat destul în biserică. Paștile cădeau în anul acela la sfârșitul lui Martie, și iarna n'avea de gând să plece. Zăpada se topise de mult, dar se porniră vânturi dela miazănoapte, cari înțepau ca din ace de ghiață, umplând văzduhul cu nori grei, vineții. Iarba rămăsese așa cum încolțise sub zăpadă: n'a mai fost o zi caldă să crească. Din pereții bisericii răceala se prelingea, ca o apă fină, nevăzută, și-l pătrundea pe părintele ori cât de gros ar fi fost îmbrăcat. Creștinii intrau și ei învinețiți de frig, babele și moșnegii mai ales, cei mai tineri erau palizi, ca după boală. Aceștia toți așteptau de mult la ușa bisericii să le vină rândul. Rar intra vr'unul aprins la față, care sosi numai acum, venind grăbit de undeva dela lucru.

— „Iar ai înghețat“ îi zicea preuteasa de câte ori părintele Visarion venia dela biserică.

— Ce să-i faci! răspundea popa frecându-și palmele, și sguindu-se ușor la căldura din casă.

Părintele Visarion numai de vr'o cinci ani luase darul preoției. În anii cei trei dintâi nu s'a plâns de frigul din biserică: sufletul lui era mereu aprins de râvna pentru mântuirea sufletelor. El veni în parohie cu gândurile, cu intențiile, cu speranțele cele mai frumoase. Convingerea lui era că în trei ani va putea abate pe oamenii dela păcatele mai mari. Știa din „pastorală“ că de trei ori, preotul poate deslega pe păcătoșii cari cad din nou în același păcat de moarte, că, de nu va vedea nici un semn de îndreptare, a patra oară nu-i mai poate deslega. El pregăti cu serii întregi de predici pe credincioși pentru o spovedire bună, și credea că nu-i va fi greu să spele în apele pocăinții, în cei trei ani cât avea libertate, satul întreg.

Dar pe cât de mare i-a fost însuflețirea la început, pe atât se întristă, se descuraja în anul al patrulea, al cincilea. Creștinii din sat băteau același drum al păcatelor! Ascultând spovedirile îngheța mai mult de convingerea că toată munca sa e zadarnică, decât de frigul urât din biserică. Și dacă în Dumineca Floriilor se bucura că i-au mai rămas numai trei zile de spovedit, se bucura mai ales că va scăpa de chinul, de-a vedea mereu aceeași neputință de îndreptare, aproape la fiecare om. Îi păru că-i o muncă zadarnică tot ce făcea. Cu sufletul amărît își zicea: „Se vede că omul din fire e prea ticălos, prea slab, prea ne-

jutorat, decât ca să poți face ceva bun din el.“

Și, de vr'o doi ani acum, începu să urască pe oameni, începu să-i fie greu și silă chiar de sine însuși. Își zicea: „dacă noi preoții nu putem ajuta nimic, atunci slujba noastră e de prisos. Oamenii s'au tăvălit totdeauna și se vor tăvăli vecinic în noroi. În păcate s'au născut, în păcate vor muri.“

Mai era o săptămână până la Paști, și părintele Visarion aștepta, fără nici o bucurie, sărbătorile.

Și Luni, și Marți, și Mercuri intra cu silă în biserică, și sufletul său trist avu prilej de multă mânie chiar în aceste trei zile. Peste două sute de creștini rămaseră să se spovedească. Și nici nu-i păru că greșeste, mănindu-se. I-se părea că e în dreptul său să se mânie. Rămăsese pe săptămâna patimilor cei mai păcătoși poporeni.

Dar, ciudat, și după-ce spovedi pe cel din urmă, un bătrân care toată viața a slujit pe la unii și pe la alții, nu se simți ușurat, nu se simți vesel. Rămase în biserică așteptând, gândindu-se. Dar nime nu se mai arăta. Era ceasul unu după prânz și dela șase nu se mișcase din biserică. Își simțea sufletul greu, dar nu pricepe pentru ce, decât doară vechiul motiv decât că doară nu-s mai buni poporeni lui nici după cinci ani, decât păstora aici. În Dumineca Florilor se simți vesel gândindu-se că peste trei zile

pământ" și astfel tot tirgul s'a zătonit deocamdată. Urmarea acestei machinații e acum surprinzătoare. „Motivele naționale" ale nemeșilor au constrâns băncile din Budapesta, ca să sisteze ori-ce credit hipotecar în Ardeal, iar pe cei îndatorați să-i constrângă se plătească. Băncile văd în procedura aceasta a nemeșilor o tragere pe sfoară, de a scăpa de plată și a rămânea și cu moșia. Mai ales, că ungurii ardeleni la intervenirea guvernelor și a bărbatilor cu mare influență politică, au căpătat totdeauna imprumuturi neasemănat mai mari, decum sunt vrednice moșiile lor. Căci li-s'a dat tot pe tema, ca să scape maghiarismul de perire și să se pună o stavilă românilor cuceritori. Moșia dela Jimbor încă e vrednică 300 mii cor. și are în tabulată o datorie de — 500 mii.

Corespondințe.

Situația catolicilor din Ungaria.

O corespondință foarte interesantă despre partidul poporal catolic și peste tot despre situația catolicilor din Ungaria trimite ziarului Reichspost din Viena un corespondent din Budapesta. O redăm și noi în întregime fiind prețioasă.

Budapesta, începutul lui Maiu.

Puține lucruri vrednice avem de remarcat din imperiul marian. Marele avânt ce-l luase viața catolică în Ungaria în cei 50 ani din urmă, mulțumită activității grandioase a fostului conte Ferdinand Zichy, începe să scadă văzând cu ochii și a se restrânge la presă și la câmpul curat social — nu social politic. Asociația de presă catolică deșteptată la viață de câțiva ani numai, desfășură o activitate din ce în ce mai

intensivă. Rezultatul acestei activități este, că tiragiul ziarului catolic din capitală (Alkotmány) s'a mărit în acest interval scurt de timp de 3 ori și că azi în loc de 5 ziare cotidiene catolice, înfloresc 8, ne mai ținând seamă de o mulțime nenumărată de ziare catolice săptămânale.

Și mai plină de nădejdi se poate chema activitatea Asociației populare pentru Ungaria catolică, fondată abia de 5 ani. Această asociație numără astăzi sub conducerea înțeleaptă a directorului său general Mons. Dr. Alexandru Ernst mult peste 300,000 de membrii cu 2000 de subreuniuni; tipăriurile asociației (în limba maghiară, germ. și slovacă), cari îmbrățișează interesele tuturor condițiilor de viață, întrec suma de 5,000,000 exemplare; secțiile juridice și economice ale asociației sunt angajate de un număr din ce în ce mai mare de membrii, cerându-le sfaturi și lămuriri; — așa că această asociație ar putea și ar trebui să fie, cu exploatarea intențivă a forțelor catolice și a împrejurărilor de acum a Ungariei, un factor hotărâtor a vieții publice a țării.

Ar putea și ar trebui — dar de fapt nu este. Greșala însă nu e de partea sa, ci trebuie căutată pe câmpul politic. Aci trebuie să semnalăm regresul catolicilor ungari, care dacă mai durează poate să aibă urmări foarte fatale. Partidul poporal catolic se numea pe sine încă cu câțiva ani mai înainte cu adevărată mândrie singurul partid creștin din Ungaria. Fondat în 1895 de conții Ferdinand Zichy și Nicolau Moritz Eszterházy și așezat pe temelii catolice, principiul de care se călăuzea era apărarea bisericii catolice, a drepturilor și intereselor sale, chiar acolo unde fusese atacată fără pardon de politica dușmănoasă bisericii alui Wekerle și de spiritul unila-

teral calvino-judaic a partidului liberal: adecă în parlament, în viața politică. Ani de-a rândul a și umblat partidul pe aceste căi, întărindu-se, deși nu rapid dar sigur, câștigând teren în cercurile electorale, câștigându-și adepți numeroși între Ungurii și Nemții din Ungaria de vest, și slovacii tot din Ungaria de vest în butul corupțiilor și șicanelor liberale și ținându-se departe de orice șovinism în conformitate cu principiile creștine de cari era călăuzită.

Dar după moartea fondatorului și conducătorului său, a contelui Ferdinand Zichy, partidul a apucat alte căi. Impestritat deja cu unele elemente șoviniste, mai ales pe timpul marelui obstrucții ce-a erupt sub cabinetul lui Szell, partidul se preocupă prea mult de interesele de partid 48-iste, iar după căderea coaliției a devenit deadreptul prada unei descompunerii fatale ce trebuie s'o deplângem din seamă afară. — Și astăzi se întreabă membrii cei mai bătrâni din partid *dacă mai există un partid poporal catolic independent*. O mică fracțiune din partid joară pe ideile liberal-naționalului conte Andrassy, iar majoritatea s'a schimbat în apendice a radicalilor, șoviniștilor și demagogilor 48-iști; singurul aderent genuin și vechiu al partidului poporal e astăzi prelatul canonic Ioan Molnar și lângă el prelatul Giesswein, care însă deja cu câțiva ani mai înainte a eșit din partid și-si formulă un program cu platformă declarat creștină, nota bene un program, care fusese lucrat, pe când trăia încă contele Ferdinand Zichy, din partea partidului însuși și publicat chiar, dar nu fusese nici când propagat în măsură corăspunzătoare prin presă și în cercurile electorale. Ceilalți membrii ai partidului îngrijesc numai de interesele lor private și ascultă orbis de ațitătorii civili și aristocrați, și demagogii Andrassy și Vázsonyi. Ca pa-

termină cu spoveditul și acum era mai trist decât la începutul Paresemilor.

Rămasă multă vreme în strana cantorală; se gândi la slujbele ce le mai are Joi, Vineri, Sâmbătă. Nu simți nici o bucurie. Se gândi la predica pe care va trebui s'o țină în ziua de Paști, dar îi păru, că nu va putea spune nimic. Nici un grăunte de foc nu simți în inima lui. Îi revenea mereu același pând: „Toate-s înzădar!“

Ceea-ce nu i-se întâmplase de multă vreme, în sara de Joia mare se sfădi cu preuteasa. Adică întâiu la cêrtat pe slugă, pentru-că venind dela plug, izbi cumplit cu bicinul de curele în boul cel de cătră om. Intră apoi în casă și văzând că preuteasa încă tot mai lucra la o haină, îi zise:

— Voi încă nu știți alta decât să vă împodobiti. Iată prostia vieții! Și, dintr'asta, sfada a fost gata.

— În loc să fi mulțumit că-mi pregătesc singură hainele te mâinii.

Și de aici mai departe! Dintr'o scânteie mică izbucnește focul mare.

Părintele Visarion a intrat în biserică mai amărât ca ori-când.

Totdeauna a fost pătruns de frumseța evangheliei cea dintâi, după Ioan, a „evangheliei celei lungi“. Dar în seara asta abia ceti câteva șire, și o întrebare ciudată îi veni în minte: „Tu ai suferit pentru păcatele oamenilor ori Hristos?“ La început, întrebarea asta îi veni atât de puternică, înăit ridică

ochii din carte și privi prin biserică. Îi părea că cineva îl întreabă cu glas tare, de aici de aproape. El se opri odată, de două ori, de trei, privind la creștinii cari abia încăpeau în biserică, dar se convinse, că ei ascultă și nimeni nu i-a zis o vorbă. Citi mai departe, dar întrebarea îi revenea mereu în minte, astfel că el începu să se gândească mai mult la înțelesul acestei întrebări, decât la ceea ce citea.

De-odată la întrebarea cea dintâi se adause a doua: „Dacă Hristos pe păcătoși îi numește frați, tu pentru ce-i urești? Apoi, nu peste mult, veni întrebarea a treia: „A câtea-oară a iertat Hristos pe păcătoș când a zis: Părinte iartă-le lor, că nu știu ce fac? Numai a treia oară?“

Părintele Visarion, după ce isprăvi întâia evanghelie, intră uimit în altar. Întrebările acestea părea că le vede scrise cu litere mari, înaintea ochilor. Nu încerca să răspundă, dar simți o adâncă turburare în suflet, care nu voia să se mai liniștească. Ceea-ce nu i-se întâmplă nici în anul cel dintâiu al preoției, i-se întâmplă acum: îi spunea diacul când trebuia citită o nouă Evanghelie. Și diacul și fătul se mirară destul de încurcătura popii și credeau că e bolnav. Turburarea din suflet îl făcea foarte palid, și pareă obosit, ca după o muncă îndelungată.

Toată noaptea spre Vineri părintele Visarion n'a închis ochii. Căuta să răspundă

celor trei întrebări, dar lucru ciudat, el începu să-și cerceteze viața sa din anii preoției, s'o cerceteze până în cele mai mici amănunte. De mult nu mai făcuse o astfel de încercare, și desvâind păcat de păcat din viața lui, slăbiciune după slăbiciune, patimi după patimi, simți, întâia oară în viața lui, cât de departe era de preotul ideal pe care îl visase el, și care voia să fie. Se spovedise, ce-i drept, în toți anii decând era preot, dar nici odată nu se pogori atât de adânc în conștiința lui ca acum.

Dacă de doi ani ura pe păcătoșii satului, în noaptea asta se urlă din tot sufletul pe el însuși. Și pe cât descoperia în el mai multe scăderi, pe atât ierta mai mult poporenii săi. Iși zicea: dacă eu care cunosc legea, care ar trebui să fiu lumânare, sunt așa cum sunt ce aștept minuni de a alții?

Nu află în sine nu știu ce păcate mari, dar nu află binele care ar fi trebuit să-l facă. Dar ar fi putut?

(Va urma)

I. Agârbiceanu.

Cugetări.

Prezum șerpele, când voințe să beie, mai întâiu își varsă tot veninul; astfel și creștinul, când merge să se roage, să-și depună ori ce mânie și răsunare.

Sf. Augustin.

ravan servă lupta națională contra regimului Lukács-Tisza. Firește, că e imposibil să aprobi politica și persoanele Lukács și Tisza, și că atinge așa de plăcut urechile, când reforma pessimă a legii electorale făurită din partea acestui regim o prezinți de protivnică drepturilor și intereselor catolicismului, — dar partidul se mărginește numai pe lângă un protest energic contra acestei reforme; încolo de fapt s'a înjugat la carul lui Andrásy, Apponyi, Kossuth, Vázsonyi — și a social democraților.

Unde e partidul popular? Unde e politica catolică, dinastică, națională alui Ferdinand Zichy, care îngăduie însă paralel și drepturile ce compet naționalităților? În lupta contra sistemului actual corupt, din partea 48-iștilor și-a socialdemocraților, ba chiar și a lui Andrásy se aranjează adunări populare — unde e partidul popular? Cine cunoaște și numește astăzi acest partid, ca pe un partid autonom, catolic?

Și totuși existența, creșterea și lățirea acestui partid ar fi astăzi mai necesare ca ori când. Abstrăgând dela baza sa incontestabil monarhică, marea idee a catolicismului ungar e un imperativ categoric pentru ca un partid politic catolic să dăinuiască în Ungaria. Chestia semicentenară a autonomiei catolice, aduse așa de aproape de realizare de contele Ioan Zichy, ministrul de culte repășit de când cu scandalul Desy-Lukács, iarăș e amânata de noul ministru Jankovich. Ce are de zis la aceasta partidul popular? *Nicăiri nici un cuvânt!*

Un membru marcant a partidului guvernamental de acum, deputatul Roland Hegedűs, o spune limpede, că parlamentul poporului care va fi ales pe baza reformei electorale alui Tisza se va ocupa în primul rând cu regularea fidei comiselor. Alți liberali așteaptă dela noul parlament regularea în școli a instrucției religioase: ceea ce înseamnă anunțarea mascată a secularizării materiale și spirituale; — unde e partidul popular?

Nu voim să criticăm, ci numai să avertizăm. Când nime nu mai avertizează, atunci tăcerea aceasta e tăcerea mormântului. Dar să nădăjduim, că n'am ajuns așa de departe."

Noi ce să zicem? Am zice, că poate că darul ce li-l pregătose liberalii catolicilor este o răsplată dreaptă pentru serviciile patriotice ce le-au făcut lor catolicii când ne-au pus în cărcă Haidudoroghul. Mai știi? Dar noi nu suntem așa de șoviniști. Noi dorim din tot sufletul, ca să triumfeze pe toată linia principiile creștinismului, spre care scop e de lipsă să dispară spiritul șovin care stăpânește tocmai în șirurile catolicilor din Ungaria și care le aduce perirea sigură.

Dr. Al. Nicolescu.

Dela isvoarele Crișului repede.

Adunarea desp. Hida-Huedin al Asociațiunii.
— Concert și petrecere în Huedin. —
— Examenele.

Așa se vede că în estan șirul adunărilor cercuale a despărțământelor Asociațiunii l'a început despărțământul nostru. Încă cu câteva săptămâni înainte s'a publicat în ziare convocatorul comitetului cercual, — și mulți au așteptat cu nerăbdare ziua adunării, se-

ne mai dăm odată seama despre activitatea de un an și să câștigăm noi îndemnuri de muncă — pentru viitor. Adunarea s'a și ținut în ziua mai înainte anunțată, Duminecă în 11 Maiu, în localitățile institutului „Viădeasa“. Cetitorii să nu aștepte însă să le raportez despre ceva „public imenz“, — căci vai, de astădată interesul publicului a fost neasemănat mai mic ca în anii trecuți. Dumnezeu știe de ce!

La aceasta adunare s'au desbătut mai întâiu rapoartele anuale, constatându-se în activitatea despărțământului un mare regres față de anii trecuți: când toată lumea vorbea de activitatea atât de intențivă a despărțământului nostru, cu prelegerile populare, cu foaia „Sfătuitorul“ etc. S'a relevat mai ales zelul extraordinar în lucrările despărțământului al păr. Măcelar, dela Totelec vicepresidentul despărțământului care n'a cruțat timp și osteneală, nici jertfe materiale, ci s'a pus în serviciul despărțământului, cu zelul unui adevărat apostol. Causele stagnării sunt a se căuta airea: sunt împrejurările vitrege economice ale celor doi ani din urmă, cari au silit pe preoții și învățătorii și pe cei câțiva oficanți dela „Viădeasa“ cari mai ales se interesau de afacerile despărțământului, să-și mai imputineze cheltuielile: căci de...! activitate nu se poate desvolta fără cheltuială... De aceea abdicere comitetului nu s'a luat spre știință, ci a fost incredințat din nou cu conducerea despărțământului. Cu privire la foaia „Sfătuitorul“ — s'a luat spre știință sistarea apariției. Apoi s'a hotărit că până la viitoarea adunare să se studieze chestia despărțirii în două a despărțământului și comitetul se facă propunere concretă la acest obiect. Se crede că aceasta despărțire se va și efeptui, fiind prea multe cele vre-o 80 de comune pentru un singur despărțământ.

*

Seara a urmat apoi concertul celor vre-o treizeci de universitari din Cluj, care a avut un rezultat strălucit, indestulind toate așteptările. Iar public a fost extraordinar de mult, așa încât spațioasa sală a hotelului „Tigris“ abia mai putea să încapă pe toți cei de față. Toate punctele programului au fost executate cu o precizie admirabilă, atât producțiunile escelentului cor — cât și minunatele soluri și duete a d-lor Lupu, Baltă și Valer Pop. Iar d. Cenar, cu prestațiunile sale la violină, — ne-a cam adus în dilemă; nu știam ce să admirăm mai mult dulceața compozițiilor lui Ch. de Beriot și Alcolay — sau măestria arcului d-sale. „Marșul lui Tudor“ executat de corul universitarilor — și cântecele cu fluierul“ a d-lui Lazar Iosif au fost punctele de forță a concertului, cari au stors admirația chiar și a oaspeților streini. Intre puncte ne-a delectat orchestra bine instruită a universitarilor, care de altcum a cântat și în tot decursul petrecerii.

După concert a urmat joc până în zori, o petrecere succasă din toate punctele de vedere, care a înviorat pe cei tineri, iar pe noi, bătrânii, ne făcea să ne aducem aminte de vremile trecute de mult... Se spune că petrecerea a avut și un rezultat material strălucit...

*

Incepând cu ziua de 18 Maiu se încep examenele la școlile populare din districtul Morlăcii. Vor dovedi aceste examene re-

zultatul de un an al muncii învățătorilor și al străduinței elevilor. Vor dovedi însă și altceva: că pe viitor vom avea să ne ținem strict de datul de 1 Sept. cu începerea școlii, ca să se poată încheia anul școlastic în 1 Maiu. — Asta pentru că în Maiu e mai greu ca ori când să aduni pruncii la școală, în Maiu, în preajma examenelor — sunt totdeauna cele mai multe absenții. Iar absențiile din preajma examenelor adeseori influențează și asupra rezultatului acelorora.

— s. p. —

Pagini științifice.

Mănăstirea Prislopului.

Ce soarte va fi avut mănăstirea Prislopului după întemeierea ei timp de 150 de ani, din lipsa totală de documente nu putem ști. Este probabil însă că nici ea nu a avut soarte mai bună ca cele mai multe surori ale ei, cari au căzut pradă lăcomiei puternicilor domni de pământ din acest ținut, mai ales după ce dintre aceștia cei mai mulți încă la începutul calvinismului, va se zică în întâia jumătate a veacului XVI-lea, au trecut la calvinism. Aceștia apoi, după ce dieta din Turda, an. 1556, a hotărit confiscarea averii bisericii catolice și principele Ioan Sigismund cu mama sa au ocupat palatul, episcopului din țară¹⁾, au cuprins și ei cu puterea averile și mănăstirile călugărilor catolici, cari au avut mănăstiri și averi însemnate în satele: S. Măria Orlea (abație benedictină). Rău-demori, S. Petru și Nălați. Iar dacă așa s'au purtat ei față de biserica catolică de care până aci se ținuseră și ei, nu vor fi cruțat de sigur mănăstirea Prislopului unde petreceau urgisiții de călugări români.

Din ruină a ridicat-o, precum spune auctorul „Plăngerii“:

O Doamnă mare și vestită
Zamfira cea pururea pomenită,
Fata lui Moise Voivod din București,
Din neamul marilor Basarabești,
La anul cincisute douăzeci peste o mie,
Mi-a pus a doua oară temelie,
Nouă frumoasă de piatră,
Prea frumos infrumșetată
Și cu zid încunjurată
M'au înzestrat cu moșii,
Cu sate și cu vii
Și cu odoară m'au împodobit
Întru tot desăvârșit.

Zamfira, a doua întemeietoare a mănăstirii dela Prislop, a fost fata voivodului Munteniei Moise Basarab (1529—1530) care pierzând-și domnia s'a retras în Ardeal unde a rămas și fiica sa după moartea lui. Aici Zamfira s'a căsătorit de 2 ori cu străini, întâia oară cu ungurul Ștefan Keserű, cu care a avut doi fii, Ioan și Mihai, și a doua oară cu polonul Stanislaw Nisowski, nobil cu mare trecere la curtea principilor transilvani. Este de însemnat că în documentele veacului al XVI-lea mai occură o Zamfiră care a fost fata lui Ioan Logofătul și nepoată lui Mircea Ciobanul, Domnul

¹⁾ Kovács și Ferch op. cit. t. II. p. 130.

Munteniei¹⁾. Această zamfiră a fost măritată întâia dată după Petru Rácz de Tövis (Teiuș lângă Alba-Iulia)²⁾ și a doua oară după Ioan Balintit tot de Tövis. Din feciorii ei Adam Rácz și Sigismund Balintit își trag originea mai multe familii maghiare de azi și astfel se poate zice că printre Ungurii de azi se află și urmași de ai lui Ștefan cel Mare.

După ce s'a despărțit Zamfira, s'a măritat a doua oară după polonul Stanislu Nisowski. Acesta se zice că ar fi fost fiul doicei regelui Ioan Sigismund, dar cu timpul a ajuns la mare influență în curtea reginei Isabella. Când regina, însoțită de Voivozii români, Pătrașcu (1554—1558) al Munteniei și Alexandru Lăpușeanu (1552—1561) al Moldovei, a venit în Transilvania la anul 1556, Nisowski încă era printre curtenii ei, iar în anul următor face parte din misiunea diplomatică trimisă de către Isabella la Domnul Moldovei³⁾.

Dr. Iacob Radu.

Reviste.

Ocuparea Silistrei. Știrile mai nouă anunță că prim-ministrul Maiorescu va anunța în una din ședițele proxime ale parlamentului din București că România a luat în posesie orașul Silistra cu teritoriul designat de reuniunea ambasadurilor din Petersburg. Regimentul 34 de infanterie din Constanța sub comanda colonelului Castris a și primit ordin ca Vineri în 10 Maiu vechiu să intre în Silistra.

Alianța Italo-Română. În cercurile diplomatice din Roma s'a asigură că Italia va încheia o alianță cu România. Vizita la Roma făcută de principele Carol dovedește aceasta îndeajuns. Ca legăturile între aceste două țări să fie cât se poate de amicale să spună că principele Carol se va logodi cu principesa Olanda fca cea mai mare a regelui Italiei.

Principele de Wied domnitor al Albaniei. Reuniunea ambasadurilor din Londra, care se va ocupa în zilele acestea și cu chestia de domnitor al Albaniei, să zice că a căzut de acord ca acela să fie principele de

Wied. Marile puteri sprijinesc candidatura lui nu numai pentru calitățile lui spirituale extraordinari ci și pentru legăturile de înrudire ce le are cu cele mai de seamă familii europene.

Noutăți.

Maiestatea Sa a donat din casseta sa privată 20 de mii coroane pentru incențiații din Pojon, cari în cea mai mare parte sunt ovrei.

Fondul cultural. În fața situațiunii triste în care se zbat școlile noastre amenințate cu perire, cu plăcere publicăm numele generoșilor contribuenți la augmentarea lui: Iacob Nicoară, învățător, Juriul de câmpie 400 c.; I. Bucur, preot Abus 200 c.; Oct. Popa, Săcal 400 c.; Vas. Colcer, Vaidahaza 500 c.; Nic. Banciu, pantof. Blaj 200 c.; And. Fodor, preot Ascileu 300 c. Dion. Stănuț, Cincu mare 200 c.; Sim. Moldovan, v. prot. Noul-săsesc 300 c.; Dion. Opreș, Armeni 300 c.; Grigoriu Nistor, paroh Tulgheș 400 c.; Petru Comes, paroh Coroiu 200 c.; Nic. Grecu, inv. Șermaș 200; Const. Rus preot Șermaș 300 c.; Iacob Domșa, preot Blaj 200 c.; Vas. Masca, preot Beiu 1 acție Arieșana 100 c. Apelăm și de astădată cu toată încrederea la spiritul de jertfă al frunțașilor noștri clerici și mireni, rugându-i să nu deie uitării acest fond cu menire atât de nobilă și sfântă.

Pentru susținerea școlilor populare. Pe urma urcării leșilor învățătoarești au ajuns multe școli săsășit în impulsul de a nu mai putea plăti pe învățător cum cere lipsa. O foaie săsășă din Bistrița lansază acum idea, ca să se reducă numărul gimnaziilor săsești și banii astfel cruțați să se întrebuinteze la leșile învățătorilor. „E chiar așa de necesar, zice foaia, ca noi un popor mic (220 mii de suflete) să susținem 5 gimnazii superioare, o școală reală superioară etc. când vedem că sucrescența pentru meserii și negoț scade din an în an, pentru că chemați și nechemăți vreau să poarte șapca roșie (de student superior), când vedem, că aceia, cari și-au acvirat diplomele la universitate nu se mai întorc de acolo, că alții se fac ofițeri și sunt pentru noi perduți? Trebuie să ne gândim, de e rentabil pentru noi, că să creștem atâția „studenți, cărora nu le mai putem lua folosul?“ Dacă s'ar sista un singur gimnaz, zice foaia, s'ar câștiga 120 mii cor. la an. Iar dacă s'ar introduce și obiceiul de a se suprima posturile multe de preot, cari în multe locuri sunt adevărate sinecure, ar fi sumă necesară asigurată pe vecii vecilor. Mai ales, că există parohii, unde de abia sunt două sute de suflete și e popă cu salariu uriaș și capelanul de asemenea. În Germania popii au să îngrijească câte 10 mii de suflete și administrează câte 4—5 sate cu ușurință.

Ideile aceste sunt discutate acum mult în presa săsășă.

Hymen. Ninuca Masca și Ioan Murășan vă invită cu toată onoarea la serbarea cununiei lor, ce se va celebra în 5 Iunie st. n. a. c. la 5 ore d. a. în biserică gr.-cat. din Beiu. Beiu, 15 Maiu 1913.

Episcopul de Hajdudorogh va fi probabil protopopul Miklossy István, din Sátorajauhely și a și fost propus curții spre aprobare. Viitorul episcop și-a terminat studiile în seminarul central din Budapesta, a servit în cancelaria curții episcopoești din Ungvár, apoi a trecut ca preot, distingându-se ca preot vrednic, ca spirit organizator și ca... patriot, cu puternice simțăminte maghiare. Sediul noului prelat va fi în Careimari, unde va zidi palatul episcopesc încă în cursul verii.

Turcii și Adakaleh. Jurnalul „Jeune Turque“ din Constantinopol, critizează, în termeni foarte aspri atitudinea Ungariei, cu anexarea insulei Adakaleh, calificându-o drept jaf. Scrie apoi că Ungaria a vrut să se scoată prin acest act de sub tutoratul Austriei. Înalta Poartă va protesta împotriva anexării și va cere desdaunare dela conferența din Haga. Turcia a fost dureros atinsă pentru această nouă nedreptate, rămasă din partea unei națiuni, pe care o crede mai loială.

A murit Perczel Dezső, fost ministru de interne pe vremuri, care în vremea din urmă s'a retras cu totul de pe arena politică. A fost una din columnele partidului liberal, având un rol foarte important în condicarea legilor *politico-bisericești*, care în mare parte sunt opera lui. Pe vremea guvernului lui Tisza István a înfrânt opoziția, în faimoasa adunare a Camerei dela 18 Noemvrie, când cu discuția asupra schimbării regulamentului de Cameră. Sub guvernul coaliționist a îndurat perzecuții pentru „Lex Daniel“, rămasă faimoasă. Cu reajungerea lui Tisza la putere i-s'a dat deplină satisfacție, dar Perczel n'a mai reflectat la onorurile, ce i-se ofereau, petrecându-și restul vieții retras dela afacerile publice.

În cercetarea disciplinară pentru că n'a maghiarizat. În comitatul Vas într'o comună nemțească cu numele Magashegy e o școală de stat, la care servește de 25 ani ca învățător un anumit Kunc György. Foile maghiare anunță acum, că numitului învățător cu toate că a fost neeseptionabil în acel șir de ani și s'a dovedit om foarte harnic, i-s'a intentat proces pe motivul, că băeții nu știu ungurește și în sat nu sunt oameni, cari să vorbească ungurește.

Abbazia a fost cercetată, în cursul anului trecut de 54 mii oaspeți, dintre cari 30 mii au fost din Ungaria.

Pentru sărbătorirea cuvenită a Duminecilor și sărbătorilor, Iagow, șeful poliției din Berlin a dat un ordin foarte laudabil. Se interzice ori-ce lucru în fabrici, ateliere și prăvălii; asemenea ori-ce petrecere sgomotoasă, ce ar conturba sfințenia zilei. În decursul serviciului divin nu e permis în restaurante nici un fel de joc, nici biliard nici cărți, nici joc de popice. Deasemenea e interzisă și muzica. În decursul serviciului divin, nu poate cânta muzica; nu se pot da reprezentații teatrale; nici chiar probe de teatru nu pot avea loc, când acele sunt prea sgomotoase.

Necrolog. † Ioan Borca preot cooperador g. c. în Sighet și administrator interimar al Apșei de jos, a repausat în 18 Maiu n. 1913 în anul al 32-lea al vieții, al 7-lea al preoției și al fericitei sale căsătorii.

Odihnească în pace!

¹⁾ I. Pușcariu, Două Zamfire București 1907; N. Iorga, Urmașii unguri ai lui Ștefan cel Mare, în Neamul rom. lit. 1909, p. 662—3.

²⁾ În Teiuș sunt și astăzi multe familii române cu numele Rațiu, dar în Ungaria sunt și familii maghiare cu numele Rácz de Tövis, poate descendenți ai lui Adam Rácz, fiul lui Petru și al Zamfirei.

³⁾ N. Iorga, Documente rom. din arhivele Bistriței p. I. p. LIII; Hurmuzek T. XI. p. 854.

Partea Literară.

Despre viața curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

Iritării ce urmează din plăcerile senzuale trebuie să-i atribuim și faptul, că oamenii moderni, încă și tinerii din fiziologie trec în patologie, nu trăiesc fără se chinuiesc. Pe când Dumnezeu nu ne-a creat și nu ne-a putut crea pentru suferințe.

Mâncarea, beutura, petrecerea, nu sunt altceva decât trezirea animalului în om. E adevărat, că și trupul își pretinde partea sa, dar lăcomia în plăceri se petrece în dauna sufletului; căutarea continuă a acestor plăceri, nimicesc gustul pentru plăcerile mai nobile intelectuale. Plăcerile senzuale nu înaltă, ci dejosesc pe om. În urmă plăcerile acestea-i devin a doua natură, trupul într-atâta se dedă cu iritarea nervoasă, încât fără ea se simte rău ca și când ar fi bolnav. Dacă plăcerea e mică nu-l îndestulește. Dorința plăcerii devine patimă, care după urma altor pasiuni, nu cunoaște acest cuvânt: destul. Dar în seria pasiunilor stă la pândă cea mai puternică: senzualitatea și prin aceasta s'a născut starea aceea păcătoasă, în care sufletul ajunge sub stăpânirea și de aici numai un pas mai restează până la plăcerile păcătoase. Cine voiește numai să se delecteze, acela în urmă nu se va putea opri înaintea plăcerii, care e însămnată cu cuvintele: pomul cel oprit.

Eu sunt de părerea, că evangelia modernă, e cauza cea mai puternică a păcatelor trupești. Cine nu se poate lăpăda de nici o plăcere, acela nu se va putea opune celei mai puternice plăceri trupești (căci toate celelalte sunt cu mult mai ușoare ca aceasta.)

Dacă cineva nu se poate conțeni, dela mici plăceri sau lucruri, cum va putea rezista celei mai mari? De regulă omul începe cu plăceri iertate, dar nu se oprește aici merge mai departe — și aici zace pericolul suprem al plăcerilor trupești, sufletul într-atâta i-s'a stricat, de nu mai are nici o plăcere în lucrurile cari nu se referesc la simțuri; în starea aceasta singur păcatul e obiectul grijilor sale.

Tot ce nu e preșerat cu picanterie înaintea omului modern nu are nici o valoare, picanterie pe stradă, picanterie în teatru, picanterie în sala de bal, în lectură în ziar, în tot locul gustul animalic e magnetul.

Un misionar, în zelul său înflăcărat pentru cauza lui Hristos, ajunse până în ținuturile polului nordic între Eschimoși. Într-o dimineață, după ce și-a sfârșit rugăciunile, stăpâna casei a stăns opăitul — o zdranță ce ardea într'un vas murdar cu unsoare de pește. Femeia a scos zdranța din vas și complotantă a pofțit pe misionar la dejun. Ace-

sta a mulțumit frumos pentru bunăvoință, dar n'a mâncat. Atunci femeia se pare, că numai atâta a așteptat — cu lăcomie a început să mănânce și în curând a deșertat conținutul murdar al vasului.

Chipul omului plăcerilor e femeia aceasta. Nu-i îndestulește foamea natura, religiunea, știința, căci așa rămâne flămând animalul. Dorește lucruri tot mai iritătoare, până când în urma deselor agitații și plăceri i-se tâmpesc simțurile; și avem înaintea noastră pe omul, care toate le-a trăit, toate le-a cercat, de toate s'a săturat, până-ce disgustându-se de toate se desgustă și de viața sa proprie.

Aici trebuie, să căutăm cauza catastrofei singuraticilor și popoarelor. E un fenomen îngrozitor în istoria neamurilor, că popoarele, când au ajuns pe dreapta cea mai înaltă a culturii, au început să decadă: Kaldeii, Eghiptenii, Grecii și Romanii s'au nimicit nu în starea cea mai de jos, ci când au devenit culți.

Cultura în mare parte servește numai spre câștigarea mijloacelor pentru plăceri și dacă nu ține pas cultura materială, cu cea morală, atunci din înaintarea culturală urmează și sporirea plăcerilor. Calea cea mai sigură și mai iute de nimicire a singuraticilor și a popoarelor sunt plăcerile continue senzuale, dintre cari firește nu pot lipsi nici cele mai puternice. Astfel devine cultura (materiala) isvorul de perire al popoarelor.

Pentru aceea și-a pus de ideal și Rousseau pe fiul sălbatic al naturii, care trăiește mai fericit fără de cultură, fiind-că a observat, că cultura e împreună cu decadența morală. Dar Rousseau a greșit. Căci îndată-ce realizăm idealul vieții curate, îndată-ce introducem în cultură principiul abnegațiunii creștine, cu un cuvânt dacă botezăm cultura, atunci cultura cea mai înaltă nu va deveni un mijloc al decadenței, ci al înaintării și-al progresului.

Ii dăm dreptul însă lui Rousseau în aceea, uă asigură numai cultura intelectuală și materială nu înseamnă binecuvântare, ci blăstăm pentru fie-care popor.

Multe inventează și multe ne dă cultura, una însă nu o poate afla și anume: fericirea.

Să privim numai în jurul nostru.

Toată lumea care aleargă după plăceri, caută îndestulare, fericire. Ți-se pare, că întreagă lumea e la vânătoria după plăceri și, că prin urmare va fi foarte mare numărul oamenilor fericiți. Dar ne înșelăm amar! Între fiii lumii acesteia putem căuta cu lampa lui Diogenes pe omul îndestulit. Bani nici odată nu-s de-ajuns, iar plăcerile, cari le pot câștiga pe bani lasă un gol și foame în internul omului și iarăși nici când nu-s de-ajuns. Răsbunarea ordinii firești e, că omul plăcerilor nici când nu se satură de ele; se poate asemăna cu butoiul Danaidelor, toate le cuprinde și le înghite și nici când nu se umple. Pământul plăcerilor nu e câmpul pe care să crească floare fericirii.

Fiul norocului Goethe în etate de 27 ani, după-ce a golit până în fund paharul plăcerilor, scrie: așa mă simt ca un cloțan, care a mâncat venin, un astfel de cloțan aleargă la toate gaurile, mănca tot ce-i stă în cale, bea ori-ce și un foc nestins simte în internul său.

Tot asemenea scrie colegul lui Goethe,

Schiller: una știu, că capul mi-e postiu, sufletul gol și, că zi bună n'am avut.

Cu pași grozavi înaintăm în cultura materială. Știința, arta, industria, economia, toate se silesc să câștige omenimei cât mai multă comoditate. E fapt, că astăzi un mic funcționar, un industriaș, ba și un simplu muncitor are parte de mai multe plăceri și comodități, ca înainte de asta cu patru-cinci sute de ani un domn cu moșie mare. Lucrătorul de astăzi locuiește în casă comodă. Domnii cei vechi nu cunoșteau nici ferestile, sau dacă le cunoșteau iarna scoteau ramele dela feresti, pentru-că erau prea scumpe. Le era necunoscut cuptorul și căminul cântat de atâtea-ori de poezi, umplea casa de fum în caz de furtună. Mâncările le pregăteau la foc liber, astăzi avem cuptoare minunate. De aveau lipsă de medic, trebuiau, să străbată ținuturi întregi până dedeau de vre-un vrăjitor, astăzi pușor pote ajunge și săracul la medic învățat. Vestii din lumea mare nu auziau și dacă voiau să trimită vre-o scrisoare, trebuiau să-și caute stafetă, astăzi oricine poate corespunda cu cealaltă parte a lumii cu câți-va fileri. Comoditatea de care dispune azi lumea călătoare era necunoscută chiar și împăraților. Cu câți-va fileri astăzi și omul cel mai simplu își poate procura astfel de lucruri, pe cari în vechime domni mari nici după nume nu le cunoșteau.

(Va urma).

Maurice Maeterlinck.

Pasărea albastră.

Piesă feerică în cinci acte și zece tablouri

Traducere de

VALERIU CRIȘAN.

(Continuare).

Păinea (dărdăind din dinți de frică) Nu, nu o deschide scumpul meu stăpân. (Cade în genunchi înaintea lui) Indurare, grație. Stând în genunchi te rog, indurate de noi. Recunoaște și dă că are drept Noaptea și ne spune adevărul.

Măța: Periclizezi viața noastră a tuturor.

T: Trăbuie să o deschid.

Mytyl (plângând și tremurând îi zice): Eu nu vreau să o deschizi! Nu vreau!

T: Zăhărul și Păinea se iee de mâini pe Mytyl și să fugiți, să vă ascundeți. Deschid poarta.

N.: Fugiți care încărău puteți. Iute! Minutele trec! (Fuge către încărău)

Păinea (fugind din răspuțeri) Cel puțin te rog așteaptă până atunci, până voi ajunge de cealaltă parte a salei.

Măța (de asemenea să refugiază) Așteaptă! Așteaptă puțin! (Să ascunde în fundul salei. T. rămâne singur cu Cănele, înaintea porții celei mari.)

C. (de mânia și spaima înăbușită liber-greu) Eu rămân. Rămân aici! Eu nu mă tem, rămân lângă scumpul meu stăpân. Rămân. Rămân.

T. (gugulind pe căne) Bravo Tylo, ești un căne istet. Imbrătoșează-mă. Sântem amândoi. Acum să ne păzim cójocu. (Văra cheia în ușă. Din fundul sălii, unde s'au ascuns refugiații, să aud ipete de desperare. Abia a învățat puțin cheia și ușile puternice

s'au deschis, lăsând să se vadă grădina visurilor și a viziunilor, unde, luminate de razele aurii a lunii și printre stelele licăritoare zboară pasări albastre, și așa-s de multe, încât se pare că-s eșite din pământul acestei grădini, învelite în o atmosferă azurie. Tytyl mijind din ochi, cu ochii scâlțați în lacrimi de bucurie privește la grădina aceea (incântătoare) Ah! Ce țară frumoasă! (Intorcându-se spre ceia, cari s'au refugiat). Veniți iute încoace! Aici sunt. Acestea-s! Acestea-s! În fine le putem prinde. Mii de mii de paseri albastre! Milioane! Miliarde. Mai multe decât ne trebuie nouă. Mytyl! Haidi, Tylo haidi, veniți mai iute! ajutați-mi. (Să repede între pasări). Le poți aduna cu pumnul! Sunt foarte blânde. Nu se tem de noi! Veniți pe aici mai repede. (Mytyl și ceialalți fug repede într'acolo și intră și ei în grădină, afară de Bunica-Noapte și de Măța). Vedeți cede-s. Sunt foarte multe și ele de sine mi-să așează pe mână. I-a uitați-vă la ele cum mănâncă raze de Lună. Mytyl unde ești? Atâtea aripi albastre sunt și atâtea solzișori cad, încât mi-e imposibil să te pot vedea. Tylo! Nu cumva să le muști! Prinde-le cu gura cu mai multă grijă.

M. (o impresoară pasările albastre) Eu am prins deja șapte. Cum mai bat din aripi. Nu le pot ținea pe loc.

T. Nici eu nu pot birui cu ele, așa de multe-s. Fug și iarăși se întorc. Și Tylo a prins vre-o câteva. Nu mai pot scăpa de ele. Haide-ți să fugim! Ne așteaptă Lumina! Cum să va bucura, când va vedea că venim! Haide-ți mai iute pe aici, pe aici! (Es repede din grădină; în mâni au o mulțime de pasări. Acelea bat din aripi, Tytyl trece prin sală și cu Pânea și Zahărul, cari n'au prins pasări și cu ceialalți însoțitori, ese prin ușa din dreapta, pe unde a fost venit. Noaptea și Măța, când s'au văzut singure, merg spre ușa din fund și privesc cu jale înspre grădină.)

N. Au dus-o?

M. Nu. Vezo colo sus. Pe aceea n'au putut-o prinde. [Cortina cade. Înainte de a cădea cortina, vine pe scenă pe ușa din stânga Lumina, iar pe cea din dreapta Tytyl, Mytyl și Cănele. Cesti trei din urmă ținând pasările în mână aleargă înaintea Luminei. Dar pasările sunt moarte, capul le atârână în jos, iar aripile le sunt rupte.]

Lumina: Ei, a-ți prinso?

T. Da, da! Câte ne-a trebuit numai... Erau acolo mii și mii! Aicea-s! Vezile? (Le dă Luminei, dar privindu-le vede că-s moarte). I-a uite numai! Nu mai trăesc. Oare ce au? Ș'atale au murit Mytyl? Și alui Tylo? (Mânios cum e, le aruncă la pământ) Asta au-i frumos! Cine le-a omorât oare? Ce neorocit sunt eu! (Capul și-l cufundă între palme, până când trupul de suspine îi tremură tot.)

L. (cu o bunătațe de mamă îl strânge la piept) Nu plânge copilul meu. N'ai prinso pe aceea, care trăește în razele sclipitoare de soare! Acea trebuie. că a sburat în altă parte. Dar o vom afla noi.

C. (privind pasările moarte) Pe acestea le pot să le mănnc? (Toți es pe ușa din dreapta.)

T A B L O U L V.

Pădurea.

Pădurea. — Noaptea. — Lună plină. — Mai mulți arbori de diverse etăți, anume: stejarul, paltinul, ulmul, plopul, bradul, chiparusul, teiul, castanul sălbatic etc.

Intră Măța.

M. (mergând pela fie care arbore) Salut pe fie care arbore!

Freamătul frunzelor: Mulțam Dta!e!

M. Azi avem cu toții o zi însemnată! Dujmanii noștri vreau să ne înfrângă puterea și să ne facă să ne supunem lor. Tytyl va fi veneticul, băiatul tăetorului de lemne, care așa de mult v'a păgubit pe voi. El cantă Pasărea albastră, pe care voi ați ascuns-o întotdeauna, fiindcă singur pasărea aceasta e aceea, care ne știe toate toate secretele noastre. (Frunzele șoptesc încet și murmură). Te rog? Plopul a zis ceva? Da, are un diamant fermecat, cu ajutorul căruia pe o clipă vă poate lega orice putere a voastră și vă poate sili, să-i dați Pasărea albastră. De atunci înainte apoi toată puterea noastră va atârna dela placul oamenilor. (Frunzele murmură) Care a-ți vorbit acum? Stejarul? Ce-mai faci? (Frunzele stejarului îi răspund șoptind) Încă tot mai ești răcit? D'apoi floarea de soc nu-ți-e spre leac? De o răceală ca asta cu greu te poți scăpa. Crede-mă că mușchiul, care e foarte umed, acela și-o cauzează. Prea mult îți pui pe picioare. Pasărea albastră înăă tot pe la dta mai e? (Frunzele stejarului îi răspund) Te rog? Drept ai! Nu trebuie să stăm cu mâinile în sân, ci fără de nici o amănare trebuie să-l dobortim cât mai curând. (Frunzele arborilor murmură) Cănele încă îi însoțește și n'avem nici un modru să-l delăturăm de lângă ei. (S'aude un freamăt al frunzelor) Vă rog? Să-l corumpem? E imposibil așa ceva. Am încercat eu, dar degeaba. (Freamăt de frunze) Tu ai vorbit Bradule? Ei bine, tu să pregătești numai patru scânduri, cari le vor fi bune de sicriu. Cu ei mai e apoi Focul, Zahărul, Apa și Pâinea. Dar aceeaștia țin cu noi, afară de Pâinea, despre care încă nu-s sigură. Numai Lumina ține cu omul, dar Lumina pe aici n'are ce căuta. I-am făcut pe copii să creadă, că aici nu pot veni decât numai pe furiș și tocmai de aceea să fugă din casa Luminei, când ea va dormi. Acum ni-se îmbie un prilej binevenit (șopot de frunze). Par'că aud glasul Paltinului. Da, vorbești foarte corect. Trebuie să avizăm nesmintit despre treaba asta și pe Animale. Iepurele merge iute și va bate toba. Unde-i Iepurele? Dute numai iute și degrabă și deseară să bați toba și să le spui tuturor despre primejdia mare, care ne amenință. (Să aude sunetul unei tobe, care să depărtează tot mai tare. După aceea vine Tytyl, Mytyl și Cănele).

T. Oare bine mergem?

Măța (cu o supunere simulată, îi întâmpină pe cei doi copii) Uite pe scumpul meu stăpân. Ce bine prospitiei, ce frumos ești astă seară. De aceea v'am eșit întru întâmpinare, ca să vă anunț vizita. Deja toate-s în rând. Astăzi cred, că la tot cazul ne va succeda să prindem Pasărea albastră. Am trimis deja pe iepure, ca să cheme la sfat animalele cele mai de frunte. Vin deja, le aud pașii. Vin, dar ts cam fricoase, nu prea îndrăsnesc să se apropie. (Se aud diverse mugete de animale. Încet către Tytyl

pe care îl trage la o parte). Dar pe Căne de ce l'ai mai adus? Ți-am mai spus odată că toți îl privesc cu ochii răi pân' și arborii. Mă tem și de aceea, că prezența lui, va strica toată treaba.

T.: Ce să fi făcut? Nu m'am putut scăpa de el nici decum. (Amenințător spre Căne) Cară-te de aici! Marși!

C. Cine? Eu? De ce? Cu ce ți-am greșit?

T. Ți-am spus odată, să te cari de aici. Tu n'ai ce căuta aici. Deja mi-e urit de tine.

C. Eu voiui tăcea. Lasă-mă să te urmez numai de departe. Nu mă va vedea nime. Lasă-mă te rog. Vrei să stau în două picioare?

M. (cătră T.) Cum poți suferi o astfel de neascultare? Dă-i vre-o câteva peste bot și știu, că acelea îl vor învăța să asculte de stăpân.

T. (îl bate pe căne) Stăi numai, că te învăț eu regulă.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut: **Acatistul și se vinde legătura simplă frco** . . . 1 cor. 10 fil.
 „ cu foi aurite în pânză 1 „ 60 „
 „ în piele bordo frco 6 „ 20 „
 „ în celuloid cu cruce frco 5 „ 20 „

Librăria Seminarială Blaj—Balázsfalva.

O vorbă către băncile noastre de Emănuil Comșa. Cartea dlui Comșa cu titlul de mai sus este un temeinic studiu scris nu numai cu o adâncă pricepere și competență, dar mai ales cu o înflăcărată iubire de cauză. Dl Comșa spune un adevăr, care trebuia de mult spus, că institutele noastre de bani sunt în definitiv institute naționale, cari se susțin, înfloreșc și cresc pe urma contribuțiilor marelui public, care le susține. În urmăre e natural, că băncile au obligamentul lor de a contribui și ele la susținerea școlilor etc. Avem 160 de bănci, cari în anul 1911 reprezintă un capital societar de 29,782,07 cor. venitul curat realizat după acest capital a fost 4,007,884. Pentru scopuri culturale, sau dat abia 475% adică 190,504 cor. Sașii după cum arată autorul contribuie cu 20%, fără ca să le fie groază că-și periclitatează institutele. E o carte care merită toată atenția celor competenți.

Pentru teatrale dela sate cea mai potrivită piesă e

O vișoară,

piesă populară în 3 acte de Octavian Prie. Umorul sănătos și motivele luate din viața noastră ardelenescă o fac una dintre cele mai atrăgătoare opere teatrale. S'a predat pretutindenea cu mare succes. Se afiă de vânzare la Librăria seminarială din Blaj (Balázsfalva) și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

Propise de caligrafie pentru esamene — 100 bucăți cor. 130 — frco.

La Librăria sem. Blaj.

A eșit de sub tipar:

Regulament pentru organizarea învățământului în școlile primare din Arhidieceza gr.-cat. română.

Se află de vânzare la **Librăria Seminarială din Blaj**. Prețul 2 cor.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan**.
Redactor responsabil: **Augustin Gruția**.

MILIOANE folosesc în contra

TUSEI,

răgușelei, catarului, flegmei, tusei convulsive și măgărești

Caramellele pectorale

alui **Kaiser** cu „*trei brazi*“

6050 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Bonboane excepțional bune și gustoase.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fileri; outie cu 60 fileri se află la: **Carol Schiesel** farmacist Blaj. (34) 2—22

Aviz.

Avem onoare a aduce la cunoștința Onor. public românesc, că în depozitul prăvăliei noastre să află în număr cu mult mai mare ca în anul trecut din **vestitele „coase bătute cu mâna și garantate“**, cari atât de căutate au fost în anii precedenți pentru calitatea lor superioară altor fabricații.

Nu ne indoim, că plugarii noștri își vor acoperi lipsele lor din prăvălia noastră, cu atât mai vârtos, că pe lângă toată scumpetea, prețul din anul trecut al coaselor nu l'am urcat.

Cu toată stima:

„**Consum**“
societate comercială Blaj.

Trick American.

După 10 coase cumpărate dăm a II gratis. Grăbiți-vă deci a vă însoți câte 10 ca să câștigați o coasă în cinste.

(35) 1—5

Vânzare de lemne.

Biserica gr. cat din *Ohaba* (comit. Făgărașului) publică prin aceasta licitațiune verbală împreună cu oferte scripturistice închise pentru vinderea a 2238 m³. lemne de *stejar de lucru* (mobile, traverse și alte unelte) și 1986 m³. rainuri, lemne de foc, care formează proprietatea bisericeii și cari să află în pădurea „*Piscu Cinti*“ în depărtare de 2 kilometri dela comună și 3 kilometri dela gara Șinca-veche.

Licitațiunea să va ținea în **5 Iunie 1913** st. n. la 2 oare d. a. la casa comunală din loc.

Prețul de strigare, sub care lemnele nu să vor vinde este **34311** coroane; vadiul 10% din prețul strigării, care sumă din urmă este a să depune înainte de a se începe licitația, în bani gata sau în hârti de valoare.

Condițiunile de licitație și de contract ori când să pot vedea la curatoratul bisericesc din loc.

Ohaba (Comit. Făgărașului) la 27 april 1913.

Curatorul bisericesc gr. cat.
(36) 1—1

Institut de asigurare ardelean

„**Transsylvania**“

==== SIBIIU ====

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
recomandă

Asigurări împotriva focului pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățatori confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912 . . . . . K. 5,456,645.67
Capitale asigurate pe viață achitate 5,458,689.48
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912 } foc „ 133,667,241.—
} viață „ 11,740,710.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2.603,400.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(19) 51—?

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeestilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.